

Ekoloji Təmiz Nəqliyyat: Çin Xalq Respublikasında Yol Nəqliyyatı Sektorunda Resursların Optimallaşdırılması

Havaya buraxılan karbon qazlarının və digər istixana effektini yaradan qaz konsentratlarının həcmnin artması əsasən faydalı qazıntılar nəticəsində əldə olunan yanacaqın yandırılmasından irəli gəlir və bu da öz növbəsində qlobal istiləşməyə və iqlimin dəyişməsinə gətirib çıxarır. Çin Xalq Respublikası 2005-ci ildən 2030-cu ilədək olan müddətdə enerji sektorunda karbon qazlarının havaya buraxılması həcmnin 42%-dan 52%-dək artacağını ehtimal edir. Buna baxmayaraq hal-hazırda Çin Xalq Respublikasında nəqliyyat sektorunun ümumi karbon qazı tullantılarında olan payı azdır, lakin nəqliyyat sistemi genişlənir və onun karbon qazlarının buraxılmasında və havanın çirklənməsində əsas mənbələrdən biri kimi baxılması ehtimalı artır.

Çin Xalq Respublikası xam nefti ixrac edən ölkədən öz yanacaq ehtiyatlarının üçdə bir hissəsinin idxal edən ölkəyə çevrilərək dünyanın ikinci ən iri neft istehlakçısı yerini tutub. 2020-ci ilə qədər qeydə alınacaq nəqliyyat vasitələrinin sayı 170 milyona qədər çatacağı nəzərdə tutulub və bunun nəticəsində illik yanacaq istehlakının həcmi 200 milyon tona qədər artacağı ehtimal olunur. Son 20 il ərzində yol nəqliyyatı sektorunun sürətli inkişafı müşahidə olunur və bununla belə 2007-ci ilin sonuna olan məlumata əsasən magistral yol şəbəkəsinin uzunluğu 3.58 km-dən artıq məsafə təşkil etmişdir.

Çin Xalq Respublikasında yol nəqliyyatı sisteminin inkişafının ərazilərin və enerjinin istifadəsinə və ətraf mühitin keyfiyyətinə necə təsir göstərdiyini nümayiş etdirmək üçün Asiya İnkişaf Bankı Yol Nəqliyyatı Sektorunda Resursların Optimallaşdırılması üzrə ətraflı tədqiqatların aparılmasını maliyyələşdirmişdir. Tədqiqat Çin Xalq Respublikasının Nəqliyyat Nazirliyi tərəfindən aparılıb və tədqiqatın nəticələri "ekoloji təmiz nəqliyyat"-da marağı olan tərəflər üçün istinad sənədi şəklində dərc olunub – yerli və qlobal ekoloji vəziyyəti qurban verməyərək davamlı iqtisadi inkişafın dəstəklənməsi təşəbbüsü.

Tədqiqatın məqsədi daha az fiziki iz qoyan, daha az enerji sərf edən, daha az karbon qazı və digər zərərli çirkləndiriciləri buraxan nəqliyyat sistemini inkişaf etdirmək üçün ictimaiyyətə müvafiq vasitələr təqdim etməkdən ibarətdir. Bu məqsədə çatmaq üçün əsas amilləri hərtərəfli planlaşdırma və vahid mühəndis-layihə işləmələri təşkil edir. Bunun köməyi ilə istismar göstəricilərini təkmilləşdirərək ərazilərin, xüsusilə də kənd-təsərrüfatı ərazilərin istifadəsinə azaltmaq və sərf olunan enerjinin səmərəliliyini artırmaq mümkündür. Həmçinin burada enerji qiymətlərinin müvafiq tənzimlənməsi və iqtisadi təhlil əsasında alternativ vasitələrin ekoloji cəhətdən təsirinin qiymətləndirilməsində ictimai məsuliyyətin artırılması vasitəsilə zərərli çirkləndirici maddələrin buraxılmasını azaltmaq mümkündür.

Bu nəşrdə və istinad sənədlərində Nəqliyyat Nazirliyinin və Asiya İnkişaf Bankının rəhbərliyi altında işləyən Çin Nəqliyyat Elmi Akademiyasının milli məsləhətçilərinin və beynəlxalq məsləhətçilərinin 1.5 illik birgə əməkdaşlığı zamanı görülən işlərin nəticələri qeydə alınıb. Bu işçi qrupun üzvləri birgə sıx əməkdaşlıq edərək aparılan tədqiqatın çərçivəsini hazırlayıb; topoqrafik tədqiqatlar, elmi tədqiqatlar, araşdırmalar və seminarların keçirilməsi; və hesabatların hazırlanması. Məsləhətçiləri və layihə menecerlərini bir yere toplamaq üçün iyirmidən çox görüş və seminarlar keçirilib. Pekində, Çunsində, Xancouda, Nancinqda, Şanxayda, Ksianda və Manilada keçirilən seminarlarda Nəqliyyat Nazirliyinin nümayəndələri, o cümlədən Tsinqu Universitetinin, Nəqliyyat Planlaşdırma və Tədqiqat İnstitutunun, Magistral Yolların Elmi Tədqiqat İnstitutunun və Çin Xalq Respublikasının bəzi əyaletlərin kommunikasiya idarələrinin və nəqliyyat komitələrinin, Şanxay Bələdiyyə Layihələndirməsi İdarəsinin, Dünya Bankının və Asiya İnkişaf Bankının təmsilçiləri də iştirak etmişdirlər.

Görülən işlərin nəticəsində yekun icraat hesabatı, tədqiqatlarla birgə əsas hesabat və siyasi məsləhətlər, üç rəhbərlik kitabçası, texniki qeyd və məlumat kitabçası hazırlanmışdır.